

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutorium dubioru[m] circa celebratione[m] missa[rum] occurrentiu[m]

Heynlin, Johannes

Colonie, 1501

VD16 H 3452

ij Ministrum siue p[er]sonam ad celebrandu[m] idoneam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34702

Secundum

- vij Forma psecratōnis vtriusq; debita
vii Noticia intentionis ac rationis eorū
que in missa dicuntur.
ix Intelligentia rōnis z significatōnis
eorū que in missa z circa eam aguntur.

¶ Circa hec q̄ dubia ac difficultates sepi⁹ obuiēt sacerdotib; missas ce-
lebraturis aut celebrantib; p nouem sequentia capitula elucidabit.

¶ Capitulū scdm de dubijs occurrētib; circa ministrz siue
psonā ad celebrandū idoneam quinq; includens articulos

¶ Sex dubia resoluens circa ministrum celebraturum ratione ordinis **Arti. i.**
et officij sui exequutionis occurrentia.

I Quis sit minister idoneus ad celebrandum z conficiendum si-
ue consecrandum corpus z sanguinem christi

Sol. Solus sacerdos rite ordinatus.

ij Utrum ille qui credit se esse rite ordinatum. z tamen non est rite
ordinatus conficiat hoc sacramentum.

Sol. De hoc nō habetur certitudo. pie tamen credi potest q̄ cōficiat
virtute ecclesie. z q̄ summus sacerdos suppleat defectum. z q̄ nō
permittat periculum imminere ecclesie sue z eam decipi

ij Quid agendum sit si quis post inceptam missam habeat consci- **Dubiu**
entiam q̄ non sit sacerdos rite ordinatus.

Sol. Si hoc contingat ante consecratōnem. tunc dimittat missam im-
pfectam. aut conscientia deponat. Si post psecratōnem pcedat z
postea superiorē suum accedat z casum sibi exponat.

iiij Utr; heretic⁹. scismatic⁹. degradat⁹. irregular⁹. infamis. excoic⁹
vel suspensus possit pficere h̄ sacramentū z ordinate celebrare.

Sol. Quilibet istoz potest pficere. sed nō debet. quia conficiendo pec-
cat. Et ita nullus ipsorum potest ordinate celebrare

v Quid agendum sit si quis post missam inceptam recordetur se
esse excoimunicatum de quo prius non habuit memoriā.

Sol. Si ptingat hoc añ psecratōem tutius est vt missam deserat nisi
timeat graue scandalū. Si p̄o post psecratōem assumat ppositū
humili perendi absolutōem z satisfaciendi. z pcedat in missa

vi Quid agendum sit si quis post missam inceptam habeat remor-
sum de irregularitate.

Sol. Si fiat añ psecratōem tutius est q̄ missam deserat. Si post con-
secratōem doleat z pponat atq; conet̄ facere qd̄ in se ē z pcedat.

¶ Resoluit sex dubia q̄ incidunt circa dispōem corporis ipsius ministri. **Arti. ij.**
I Utrum sacerdos mutus vel loquela priuatus possit consecrare
seu conficere hoc sacramentum

Sol. Non oportet em̄ pficentē habere facultatē sermonis siue loq̄le
quā si amiserit post susceptū ordinē pficere nō p̄t. eo q̄ non possit
verba consecratōnis z alia proferenda vel dicenda dicere

ij Utr; habens aliquē aliū defectū in corpe possit missam celebrare

Capitulum

- Sol.** Si hz aliquē defectū q̄ reddit eū inhābilē aut impotentē ad dicēdum vel faciendū ea que ad debitam celebratōem exiguntur. puta si careat visu vel digitis quibus tractari leuari vel frangi debeat hostia. Vel si habeat defectum notabilem q̄ fm iudiciū prelati sui ordinarij generet scandalū si celebret. non potest celebrare. Quis possit alia que sunt sacerdotalis ordinis exercere.
- Dubiū** **ij** **Sol.** Utrum leprosus possit celebrare missam.
- Sol.** Si non sit factus impotens per corrosionem membrorum potest celebrare in occulto. Coram alijs tamen leprosis potest etiam celebrare in publico
- iiij** **Sol.** Utrum patiens morbum caducum possit celebrare
- Sol.** Si cadat frequenter. vel emitat spumam aut vocem confusam nō potest celebrare. Si vero raro cadat nec emitat spumam ꝛc. potest dūmodo habeat coadiutorem sacerdotem
- v** **Sol.** Utrum patienti fluxum sanguinis vel seminis liceat celebrare.
- Dubiū** **Sol.** Licet nisi aliud impedimentum obstat. Si quis talem fluxum sanguinis patiatur. vt suscepra in stomacho statim per secessum emitat. celebrare non debet.
- vi** **Sol.** Utrum pollutus pollutione nocturna possit licite celebrare
- Sol.** Pollutio nocturna quāvis fm se considerata non sit peccatum ex eo q̄ absq̄ vsu liberi arbitrii contingit. tamē ratōne sue cause habet quandoq̄ peccatum annexum. cuius est effectus vel signum. Ideo p̄mo consideranda est pollutōis nocturne causa. que triplex esse potest. Prima est extrinseca spūalis. s. demonū illusio. q̄ quōq̄ p̄uenit ex p̄cedenti negligentia p̄paratōis ad deuorōnem. p̄sertim cū qs ad dormiendū accedit. que potest esse peccatum vel mortale vel veniale. Quandoq̄ vero puenit ex sola nequitia demonū volentiū impedire hoīem a sumptione huius sacramenti. Secūda causa est intrinseca spūitūalis. s. cogitatio p̄cedens lascīua. que quādoq̄ est ex p̄cupiscentia ꝛ delectatōe. vbi si assit p̄sensū erit peccatum mortale. Si autē desit consensus erit peccatum veniale. Quandoq̄ autē potest esse sine omni peccato. vt cum aliquis causa lectionis vel disputatōis cogatur de talibus cogitare. Et si hoc fiat sine p̄cupiscentia ꝛ delectatōe. non erit cogitatio immūda. sed honesta. ex qua tamē pollutio sequi potest. Tercia causa est intrinseca ꝛ corp̄alis. videlicet sup̄fluitas vel debilitas nature aut sup̄fluitas cibi vel potus. que quandoq̄ est cum peccato vel mortali vel veniali. vt cum p̄uenit ex sup̄fluitate cibi vel potus. Quandoq̄ autē est sine peccato. vt cum p̄uenit ex debilitate nature. Si igitur pollutio ex aliqua dictarū causarū contingat prout est cum peccato mortali. nō licet pollutus celebrare nisi post viginti quattuor horas. Si vero accidat q̄ ex aliqua illarū causarū fm q̄ est sine peccato vel soluz cum veniali peccato. potest pollutus licite celebrare. Verum tamē si propter reuerentiā absinteat laudandus est. nisi necessitas vel vitatio scandali urgeat. Vt tñ est. q̄ non semp de facili potest percipi ex quali causa p̄

Secundum

veniat. Ideo in dubio tutius est abstinere. nisi vgens necessitas incubat vel deuotio specialis instiget. aut alias nulla idispositio debite reuerentie obuias assit. Ita sentiendum videtur de pollutione nocturna siue in somno siue in vigilia finiatur. Nisi si quis post euigilationem habeat consensu delicti ato complacentiam et delectationem cum appetitu futuri operis. in quo casu tutius abstinetur

¶ Resoluit decem dubia emergentia circa habitudinem mentis ipsius ministri celebraturi quantum ad intentionem. usum rationis. culpam. et gratiam. **Arti. iij**

I Utrum ad conficiendum hoc sacramentum et celebrandum requiratur intentio ministri

Solo. Cum ad perfectionem cuiuslibet sacramenti requiratur intentio ministri. eo quod perfectio illa sit per actum humanam a voluntate procedentem que per intentionem determinatur et specificatur. constat quod maxime ad perficiendum et celebrandum hoc excellentissimum sacramentum exigitur intentio ministri. Unde et quidam glossa super **Mattheum** dicit **Quantum intendis tantum facis.**

¶ Que debeat esse intentio sacerdotis siue quid debeat intendere sacerdos consecrare volens.

Solo. In omnibus sacerdos debet intentionem suam conformare intentioni ecclesie. hoc est quod intendat illud facere quod ecclesia intendit et facit cuius ipse in hominibus est minister. Intendit autem ecclesia facere quod Christus fecit Christus pro transsubstantiauit panem in corpus suum et vinum in sanguinem per verba consecrationis. hoc etiam debet intendere sacerdos **Dubium**

¶ Qualis intentio circa preparationem verborum consecrationis necessario requiratur. an scilicet semper actualis exigitur vel aliqua alia sufficiat

Solo. Intentio actualis non necessario requiritur. intentio autem virtualis semper necessaria est. Dicitur autem intentio virtualis cum prius habuit actualement intentionem consecrandi. et ex illa motus est ad consecrandum. posito quod actualiter non cogitet quando verba consecrationis profert. virtualiter manet prima intentio. et hec sufficit nisi contraria intentio sequatur. Verumtamen studiose curare debet sacerdos ut etiam actualem intentionem adhibeat alioquin timendum est quod a peccato non excusetur

¶ Utrum sacerdos furiosus. lunaticus. vel alia ex causa usu rationis priuatus possit perficere hoc sacramentum et licite celebrare.

Solo. Quia ad consecrationem huius sacramenti requiritur intentio ministri. ut circa resolutionem primi dubij huius articuli patet. Exigitur etiam ad celebrationem deuotio et sumptius examinatio. ut infra dicitur. Ideo si quis ita usu rationis quacumque ex causa sit priuatus ut nunquam hec haberi possit. neque perficere potest. neque celebrare. Si vero raro usu rationis priuetur et illo frequenter utatur. neque obstat aliud impedimentum. perficere quidem potest eo ipso et celebrare dummodo habeat coadiutorem sacerdotem **Dubium**

¶ Utrum demoniacus possit celebrare

Solo. Si fuerit ex toto literatus potest celebrare alias non potest quod per exper

B i

Capitulum

- scientiam probari potest. Est autem tempus probationis arbitrarium iuxta discretionem prelati pensantis circumstantias persone vel dignitatis vel alia huiusmodi
- Dubiū** **vi**
Solo. Utrum aliquis sacerdos existens in peccato mortali possit conficere hoc sacramentum et licite celebrare.
Solo. Conficere potest sed non debet. quia profecrando peccat mortaliter. Unde cum talis celebrat duo peccata mortalia distincta committit. Unum quod indigne consecrat. aliud quod indigne sumit.
- Dubiū** **vii**
Solo. Utrum celebratur? teneat esse certus quod non sit in peccato mortali.
Solo. Triplex inuenitur certitudo. Quedam supernaturalis. que per solam diuinam reuelationem habetur. et talis hic non requiritur. Alia est naturalis qua quis per sensum vel intellectum euidenter certus est de aliquo. et illa etiam hic non est necessaria. Tercia est moralis siue civilis. que nec habetur ex reuelatione diuina. nec ex euidentia rei. sed ex probabilibus coniecturis magis ad unam partem quam ad alteram inclinantibus. et ad istam tenetur celebraturus in proposito dubio. ut scilicet post diligentem et sufficientem conscientie discussionem (de qua infra capitulo sexto articulo primo) certus sit modo predicto se non esse in peccato mortali. et hec certitudo hic etiam sufficit.
- Dubiū** **viii**
Solo. Quid sentiendum sit de eo qui licet non sit in peccato mortali. tamen sine conscientiam scrupulosam estimat se esse in peccato
Solo. Talis debet vel conscientiam scrupulosam deponere. vel desinet a celebratione cessare.
- Dubiū** **ix**
Solo. Quid agendum sit si sacerdos postquam missam incepit vel ad incipiendum preparatus recordatur peccati mortalis de quo non est confessus
Solo. Talis debet penitere cum proposito confitendi et satisfaciendi. et si habere possit confessorem statim confiteatur. nisi hoc absque graui scandalo fieri non possit
- Dubiū** **x**
Solo. Utrum perpetrans peccatum luxurie et statim post hoc penitens et confitens possit licite illo die celebrare
Solo. Non licet. sed abstinere debet ad minus per viginti quatuor horas. ut supra dictum est in articulo. ij. de polluto pollutione nocturna
- Arti. y.** ¶ Resoluit septem dubia que occurrunt circa ieiunium. sobrietatem et somnum ministri celebraturi
- I**
Solo. Utrum sacerdos non ieiunus possit conficere et celebrare.
Solo. Duplex est ieiunium. Unum est ecclesie. quo scilicet quis unam comestitionem unius diei non transgreditur. et hoc non soluitur per sumptionem medicine vel aliorum que non nutriunt dummodo in parua quantitate sumantur. Tale ieiunium non sufficit celebrandi. Aliud est ieiunium nature. quod est priuatio cuiuscumque suscepti in stomachum vel viam ad stomachum occupans per modum cibi et potus. siue nutriat siue non. vel per se vel cum alijs. Suscepti dicimus a principio diei a quo quis dicitur ieiunus. hoc est a mediano nocte. et tale ieiunium requiritur ad celebrandum. Unde si quis non

Secundum

fit hoc modo ieiunus. Quis possit perficere et celebrare. tamen non debet. quia graviter peccaret. Et ideo cum quis est plures missas eodem die celebraturus non debet sumere ablutiois vinum. nisi in ultima missa. ut inferius circa resolutionem ultimi dubij articulo quinto huius capituli latius dicetur

¶ Quid agendum sit si quis post missam inceperat recordetur se ieiunium soluisse.

Solo. Si recorderet hoc ante consecrationem tutius est quod cesset. nisi graue scandalum timeat. si post consecrationem. procedat et perficiat non obstante quod non sit ieiunus. quia preceptum de perceptione sacramenti maius est quam preceptum quod a ieiunis sumatur.

¶ Utrum transglutians reliquias que post comestionem in ore remanserunt possit celebrare.

Solo. Si casualiter transglutiantur non impediunt celebrationem. quia non traieciuntur per modum cibi. sed salivae cui permiscuntur. Si vero studiose id fiat abstinendum est.

¶ Quid si quis gargarisando. vel os mutando parum de aqua aut de vino transglutiat

Solo. Sicut in dubio precedenti.

v Si quis tarda hora comederit vel biberit et nondum digesserit illum cibum. utrum ei liceat celebrare.

Solo. Si ex hoc non reddatur multum indispositus ad debite celebrandum. tunc licet. Si vero ex hoc multum perturbetur et indisponatur tutius est ut abstineat. Unde dicitur glossa. circa canonem Nichil. vij. q. prima. Si quis etiam ante medium noctis comederit. et adhuc sentiat eructationes ex non digestionem cibi. quod diu cibum sentit non celebrabit.

¶ Utrum patiens vomitum vel iam passus licite possit celebrare

Solo. Si quis ex infirmitate sustineat illam passionem. debet abstinere quousque sanetur.

¶ Quid si per totam noctem non dormierit

Solo. Sicut in precedenti dubio Dicit enim glossa in c. Constituerit. de accu. de vinolento qui in terna pnoctavit. et altera die nulla premissa dormitione celebravit. quod non videtur ieiunus sed pransus celebrasse propter indigestionem. Et glossa circa canonem sacramenta de secreta. dist. i. Ieiunium inquit celebrata digestionem.

¶ Resolvit quinque dubia circa celebrationis abstinentiam eiusdemque frequentiam occurrence. **Arti. liij.**

I Utrum liceat sacerdoti abstinere omnino a celebratione.

Solo. Si sacerdos per sententiam ecclesie sit ordinis executione privatus. vel si debilitate aut egritudine factus sit impotens vel ineptus ad celebrandum. tunc non tenetur celebrare. Si vero non sit privatus potestate celebrandi aut alias factus impotens tunc non licet ei omnino abstinere quin saltem teneri videatur ad celebrandum in propriis festis. et maxime in illis diebus in quibus christifideles communicare consueverunt.

Dubium

Dubium

B ij

Capitulum

- i**
Solo. **Utrum expediat sacerdoti vt frequenter celebret.**
Si frequenter sit ad celebrandum dispositus expedit vt frequenter celebret. Gratissimum enim sacrificium illud est domino. et magnas atq; inenarrabiles hoc sacramentū virtutes habet. ideo perutile est sepius celebrare et sumere. vt fructus eius frequentius percipiatur.
- ii**
Dubiū Solo. **Utrum liceat alicui quotidie celebrare.**
Circa vsum huius sacramenti ex parte celebrantis et sumentes duo requiruntur. Primum est desiderium coniunctionis ad christum qd fit p amorem. Secundum est reuerentia que pertinet ad timorem. Primum incitat ad quotidianā huius sacramenti et frequentatōem. scdm vero retrahit. Unde si quis experimētaliter cognouerit ex quotidiana celebratōne feruorem amoris augeri et reuerentiā nō minui. talis quotidie celebret. Si quis autē senserit p quotidianā frequentatōem reuerentiā minui et feruorem nō multum augeri. ille interdū absteineat vt cum maiori reuerentiā et deuotione postea celebret.
- iii**
Dubiū Solo. **Utrum qd sic dispositus vt laudabiliter possit celebrare. et possit etiā laudabiliter ppter sacramenti reuerentiā abstinere melius ac laudabilius faciat a celebratōe abstinendo q̄ celebrando.**
In tali casu melius salubrius et laudabilius est vt celebret q̄ q̄ absteineat. Nam ex celebratōne multos fructus huius sacramenti percipere potest. vt patet ex solutione secundi dubij precedentis quib; abstinendo priuatur. Celebratio preterea ex charitate procedit. abstinētia vero ex timore. vt patet ex resolutione tertiū dubij. Charitas autē timori prefertur. Nec valēdum est q̄ abstinens se putat postea melius fore dispositum. q̄ fieri potest q̄ minus fiat dispositus. Incertum est etiā si vnus q̄ deinceps sit celebraturus. Stat etiā q̄ celebrando assequatur aliquā gratiam specialem quā abstinendo nō potest acquirere. nec vnus q̄ fortassis recuperabit.
- iiii**
Solo. **Utrum liceat alicui plures missas vno die celebrare.**
In die natiuitatis dominice potest quis tres missas celebrare vt habet de cele. mis. c. contulisti. Addunt doctores quattuor casus necessitatis in quib; potest quis duas missas celebrare. Primus est. cum in die festo occurrat necessitas. vt ppter missas diei dicatur missa pro defunctis. Scdus casus est. cum necessitas infirmorum exigit vt viaticū pro eis consecret. Tertius casus est. cum superueniant peregrini aut occurrunt nuptie celebratōem exigentes. Quartus casus est. cum propter defectum sacerdotum vel paupertatem ecclesiarū vni sacerdoti plures ecclesie cōmendātur. alias nō licet nisi vnicam missam in die celebrare. vt habetur de conse. dist. pma. ca. Sufficit. Hoc autē cauendum est cum quis plures missas vult celebrare ne ablutōnem sumat nisi in vltima. vt sic ieiunius maneat et celebret.